

VERSLAG VAN DE
LEZING VAN
25.03.2009

LIEFDE
EN

INWIJDING

Jacob Slavenburg

Stichting
WijzeR
Voor spirituele groei en bewustwording

Jacob Slavenburg

Liefde en inwijding. Twee heel mooie woorden. Daar gaan we vanavond wat dieper op in. Ik begin met het vertellen van een verhaal. Dat is uit het boek “Liefde en inwijding” en gaat over Eros en Pysche.

“In een ver land woonden een koning en een koningin met drie mooie dochters. De oudste waren gewoon mooi, maar de derde, Psyche, was adembenemend mooi. Met drommen trokken de mensen naar de stad om haar te zien. Ze aanbeden haar alsof ze Venus, de godin van de liefde, zelf was. Venus werd daar echter steeds minder vrolijk van. Zij werd steeds minder vereerd. Op een gegeven moment ontstak ze in grote woede. Ze riep haar zoon Eros bij zich – die de Romeinen ‘Amor’ noemen – en liet hem vanaf de Olympus het mooie meisje zien. Zij liet hem beloven dat hij één van zijn liefdespijlen op haar zou richten om haar te binden aan een waardeloze, ellendige vent.

Psyche was intussen verre van gelukkig. Ze werd aanbeden door velen, maar meer als een gewijd voorwerp dan als een vrouw van vlees en bloed met menselijke verlangens. Ondanks de steeds groeiende schare bewonderaars werd ze steeds eenzamer. Haar oudere zusters waren intussen al lang en breed getrouwd met een goede partij.

Haar vader kon haar stille verdriet niet langer aanzien en begaf zich naar het vermaarde orakel van Delphi. Van Apollo’s orakel werd hij echter niet veel vrolijker. Hem werd aangeraden zijn dochter in een bruidskleed op een hoge rots achter te laten om haar door een wreed, slangachtig monster te laten ontvoeren. Verdrietig keerde de koning huiswaarts. Het volk rouwde en treurde, en ondanks de bruidskleren leek de processie meer op een begrafenis dan op een bruiloftsstoet. Het orakel had echter gesproken. Psyche was vastbesloten zich in haar lot te schikken en troostte haar ouders. Tegen de wraak van de godin is immers niemand bestand. In de stille processie werd Psyche naar een bergtop gevoerd. In diepe droefheid namen ze afscheid van het mooie, dappere meisje en aanvaardden de terugtocht. Haar ouders sloten zich op in een paleis waar alle vreugde uit verdwenen was.

Het meisje hilde op de koude, hoge berg. Toen verscheen Zephyr, de god van de zoete wind. Hij tilde haar op en voerde haar naar beneden. Op een weelderig grastapijt legde hij haar zachtjes neer. Door de spanning van het gebeuren viel de mooie Psyche in een diepe slaap.

Toen ze na een tijdje verkwikt ontwaakte, zag ze tussen de bomen een schitterend paleis. Nieuwsgierig liep ze naar de ingang en liep door de vertrekken. Alles blonk van goud en zilver. Een lichaamloze stem deelde haar mee dat alles, wat ze zag, van haar was; ze hoefde maar te roepen en haar wensen zouden worden vervuld. Ze werd bediend door onzichtbare geesten. Moe en uitgeput liet ze zich op bed vallen. Midden in de nacht werd ze wakker; in het duister werd ze omhelsd. Psyche vreesde het ergste, maar het was helemaal niet eng. Die nacht verloor ze haar maagdelijkheid. In het donker had ze haar minnaar echter niet kunnen zien.

Dit tafereel herhaalde zich nacht na nacht. Overdag waren er vriendelijke, gediensstige stemmen, die ervoor zorgden dat het haar aan niets ontbrak. Zo was het een heel plezierig leven, ook al kon ze haar minnaar nooit zien. Toch vond ze het vervelend dat haar ouders en haar zusters niet wisten dat het goed met haar ging. Daarom begon ze erover met haar minnaar, die Eros zelf was. Die wilde er echter niets van weten en zei dat haar zusters jaloers waren. Hij kon echter geen weerstand aan haar bieden en voerde haar zusters, die op de rots achter waren gebleven om te rouwen, met zijn zoete stem naar het paleis waar Psyche verbleef. Dat was een feestelijk weerzien. Die zusters waren echter wel erg jaloers en wilden weten wie Psyche's minnaar was, maar dat kon zij hen ook niet vertellen omdat het dan altijd donker was.

Psyche raakte in verwachting van Eros en wilde dat haar zusters laten weten. De zusters deden alsof ze heel blij waren, maar ze hadden heel gemene plannen. Ze hoorden haar uit naar haar minnaar, maar werden er niet wijzer van. Daarop zeiden ze tegen haar dat haar minnaar een monster was die het kind zou verslinden zodra ze het baren zou. Ze gaven haar de raad om de eerstvolgende keer dat haar minnaar verscheen een kaars aan te steken zodat ze hem kon zien. Psyche vond dat echter niet eerlijk tegenover Eros – hoewel ze niet wist dat hij het was – maar uiteindelijk volgde ze de raad van haar zusters op. Ze had een dolk onder haar hoofdkussen gelegd en een kaars. Na het liefdesspel, toen Eros in slaap was gevallen, stak Psyche de kaars aan. Tot haar verbazing en blijdschap zag ze dat het helemaal geen monster was, maar een welgevormde, schone jongeman, een soort prins op het witte paard.

Van ontroering begon zij te beven en een druppel van het gloeiende kaarsvet viel op de schouder van Eros. Hij schrok daar wakker van en doorzag in één keer de hele situatie. Hij sprak toen: 'Ach Psyche, mijn naïeve kind, het was het bevel van mijn moeder Venus om jou in vuur en vlam te zetten voor een arme sloeber van het allerlaagste allooi en jou vast te zetten in een miserabel huwelijk. In plaats daarvan ben ik zelf als minnaar komen aanwaaien. Dat was lichtzinnig van mij, ik weet het. Ik, de geweldige boogschutter, heb mijzelf verwond en jou tot mijn vrouw gemaakt. Het gevolg daarvan was dat je in mij een beest zag en mij mijn kop wilde afhakken – dit hoofd met de ogen die jou zo beminnen. Dat was nu waar jij altijd voor moest uitkijken. Ik heb jou voor je eigen bestwil gewaarschuwd. De voortreffelijke raadgeefsters van je zal ik op korte termijn de straf bezorgen voor hun verderfelijke

adviezen. Jou bestraf ik slechts met mijn vertrek.’ Op wiekvlugelen vloog hij weg; Psyche bleef alleen achter.”

Het verhaal gaat nog verder. Psyche is bijzonder ongelukkig. Eros, die nog aan het herstellen is van de brandvlekken op zijn schouder, zit maar op zijn kamertje op de Olympus en is ook niet gelukkig. Het hele verhaal komt uit, waarop Venus ontzettend boos wordt. Zij denkt: “Ik moet van dat mens af”. Ze zegt tegen Psyche dat ze haar zal laten leven als ze drie proeven met goed gevolg aflegt. Die proeven waren bijna ondoenlijk, maar Psyche slaat zich er doorheen. De laatste proef was dat ze bij Proserpina, de godin van de onderwereld, een doosje op moest halen. Nu staat in de oude inwijdingsmysterieën de onderwereld voor het onbewuste. Als je de rivier de Styx – de onderwereldrivier – was gepasseerd, kwam je nooit meer terug, met uitzondering dan van Hercules en Eurydice, aan wie dat wel gelukt was. Ook Psyche slaagt daarin. Venus kan dan niets meer tegen haar uitrichten. De god Hermes doet daarop een goed woordje voor haar bij de oppergod Zeus, evenals Amor. Zeus geeft daarop toestemming tot een huwelijk, waarna Psyche godin wordt op de Olympus. Een tijdje later wordt een kleindochter geboren met de welluidende naam ‘Genoegen’. Tot zover de mythe over Eros en Psyche.

Nu is het altijd zo dat mythen, die vroeger heel vaak gebruikt werden in de inwijdingsmysterieën, raken aan de archetypen. Dat is ook zo met sprookjes: er zit altijd een betekenis achter. Psyche staat in dat oude verhaal en in de Griekse taal voor ‘ziel’. Psyche is dus het symbool voor de ziel en Eros staat voor het liefdesstreven dat de ziel wakker roept.

Daarmee komen we op de liefde uit. Liefde is in het verhaal de relationele liefde, maar het overstijgt ook de persoon en is universeel. Liefde werd in de oudheid altijd ervaren als de goddelijke stroom waar alles uit gevormd is. Om daar als sterveling mee in contact te kunnen komen had je vroeger de mysterierelgies. Het woord religie stamt trouwens uit het Latijn en betekent ‘terugverbinden met de bron waar je vandaan komt’. Godsdienst is een afgeleide daarvan, maar is niet hetzelfde als religie. In die mysterierelgies stond de zoektocht naar het Zelf centraal, want het diepste Zelf is één met het goddelijke. De mens heeft in bepaalde godsdiensten – de exoterische – een scheiding daartussen aangebracht, maar in de oudheid werd dat altijd gezien als één.

In de oudste godsdiensten van de mensheid stroomt die goddelijke kracht als een bruisend energieveld, en zo ontstaat de wereld. De oude Hindoes noemden die kracht ‘Brahma’ en het uitstromen van die energie noemden ze ‘adem’. Daarmee bedoelden ze de adem die de Geest Gods uitademt en zich verdicht tot in de uiterste stolling die wij materie noemen. Ook de christelijke gnostici hadden het over die stroming en noemden dat de ‘agape’. Dat is het Griekse woord voor Liefde met een hoofdletter. De oude wijsgeren uit die tijd spraken over ‘emanatie’ oftewel uitstroming; dat komt allemaal op hetzelfde neer.

In die oudste mysterierelgies had men altijd de ervaring dat alles één is en dat er geen scheiding is tussen schepper en geschapene en geen scheiding tussen God en mens. Daarmee bedoelde men niet dat de mens een God is, maar wel dat de mens

een goddelijke kern heeft. Dat zeiden ook de gnostici. De dualiteit diende ertoe om dat Zelf, waar dat goddelijke in zit, te leren kennen en ook dat goddelijke te leren kennen en het bewustzijn te verkrijgen van het Al. De dualiteit vatten wij weliswaar op als iets wat negatief is, waarbij wij denken aan goed en kwaad, licht en donker enz. Maar in wezen is die dualiteit niet iets wat tegengesteld is. In elk geval is het niet iets waar je een waardeoordeel aan kunt verbinden als positief en negatief. Het zijn in wezen twee krachtvelden die één en hetzelfde representeren. Je zou ook kunnen zeggen dat het tegenpolen van elkaar zijn zoals de noordpool en de zuidpool.

De Hindoes spraken dus over de 'adem' die van de Geest Gods uitgaat. Die adem heeft twee aspecten, de in- en de uitademing. In die mysteriegodsdiensten werd dat vaak verbeeld door het mannelijke en het vrouwelijke, de plus en de min of het licht en het donker. Dat waren geen tegenstellingen maar herkenningpunten om het te leren kennen. In het bijbelboek Genesis gaat het bv. over de 'Elohim' die de wereld scheppen. Daarin staat bv. ook dat God het droge van het water scheidt 'opdat het kenbaar worde'. Dat is een heel belangrijke zin omdat het weergeeft dat die scheiding er is om het kenbaar te maken, om het in je bewustzijn te brengen. Ik heb al 'es in een boek geschreven dat als de mens niet uit het paradijs zou zijn gezet, wij nooit zouden weten wat een paradijs was, zoals een vis niet weet wat water is. Hij komt er pas achter als hij door een visser uit het water is gehaald door een visser en ligt te spartelen in het gras. Om iets te kennen hebben wij dus een polariteit nodig.

Het proces dat verloopt van heel ijl, doorzichtig en gasvormig naar zeer vast, is ook het proces van leven naar schijnbare dood, geboren worden en weer sterven. Dat proces is eigenlijk precies hetzelfde als dat van de 'big bang'; die begint ook heel ijl als een soort gaswolk die zich steeds verder verdicht tot in de stolling van de materie. In dat proces ontstaan krachten in de vorm van wrijving. Daarbij ontstaan goed en kwaad, licht en donker als schijnbare tegenstellingen. Vandaar dat de Ouden van vroeger, maar ook de psychologen van tegenwoordig, de mens ertoe oproepen om de eigen schaduw te leren kennen. Die zoektocht naar het zelf is in wezen een zoektocht door het duister van de eigen ziel. Het is dan niet de bedoeling om te ontdekken hoe slecht en zondig je wel niet bent, maar om het onbewuste te leren kennen. Als het onbewuste niet gekend wordt, kan het ook niet bewust gemaakt worden. Het donker wordt opgelost in dat proces.

Vroeger had je daar de inwijdingsreligies voor. In feite is de tegenwoordige zoektocht naar het zelf ook een inwijdingsweg waardoor het onbewuste steeds meer bewust wordt. In het Oosten noemt men dat de 'zelfrealisatie'; Jung noemt dat de 'individuatie'. Je kunt het ook 'zelfverwerkelijking' noemen. Daarbij gaat het om 'worden wie je bent', want je was je nog niet helemaal van jezelf bewust, omdat er nog een stuk duister in je zat waar je nog niet bij kon komen.

Of je nu de oude Griekse filosofen neemt of de geschriften van de oude mysteriegodsdiensten, er wordt altijd gesproken over 'ken uzelf'. Dat staat ook boven de tempel van Apollo in Delphi, waar zich het orakel bevond. Zelfkennis was de enige weg om te komen tot de kennis van je eigen wezen. Als je volgens de Ouden

kwam tot die kennis, kwam je ook tot kennis van het Al. Jouw wezen is immers een afspiegeling en onderdeelje van dat Al. Dat was wat men leerde in de inwijdingsscholen van het Oude Egypte tot en met het grote Rome. Vaak werd die inwijdingweg gespeeld in die mysteriën als de weg langs de planeten. In het evangelie volgens Maria Magdalena verschijnt Jezus na Zijn dood aan de leerlingen en geeft hen een aantal raadgevingen mee. Als Hij weer verdwijnt, blijven de leerlingen verslagen achter. Daarop worden ze door Maria Magdalena getroost. Dan zegt Petrus tegen haar: “We weten dat de Heer meer van jou gehouden heeft dan van ons. Heeft Hij jou misschien dingen verteld die wij nog niet kennen?”

Maria Magdalena vertelt dan dat ze een visioen had waarin ze Jezus ontmoette en Hij haar een stukje vertelde over de reis van de ziel na de dood. Daar neem ik een stukje uit:

“Toen de ziel de derde macht voorbij gekomen was, steeg ze verder omhoog en zag de vierde macht. Deze had zeven gedaanten. De eerste vorm is de duisternis, de tweede de begeerte. De derde is de onwetendheid, de vierde de prikkel van de dood. De vijfde is het koninkrijk van het vlees, de zesde is de domme wijsheid van het vlees en de zevende is de vertoornde wijsheid. Dat zijn de zeven heerschappijen van de woede. Ze vroegen de ziel: ‘Vanwaar kom je en waarheen ben je op weg, jij die de ruimte bedwong?’ De ziel antwoordde en sprak:

‘Wat mij bindt is gedood en wat mij omringt is overwonnen. Mijn begeerte is opgehouden te bestaan en mijn onwetendheid is gestorven. In een wereld ben ik bevrijd uit een andere wereld en in een beeld door een beeld van boven, want de boeien der vergetelheid hebben een tijdelijke duur. Van dit ogenblik af zal ik de rust ontvangen, los van het tijdsverloop van de eeuwigheid in zwijgen.’

Toen Maria dit had gezegd, zweeg ze, want tot zover had de Verlosser met haar gesproken.”

Het is een heel oude metafoor die je in veel geschriften tegenkomt dat de ziel – zowel tijdens het leven als na de dood – zeven hemelen of krachtvelden passeert. Dat staat voor persoonlijkheids- of zieletoestanden waarvan de mens zich bewust moet worden. Vanaf het moment waarop de mens zich daarvan bewust wordt, zal de weg omhoog heel soepel gaan en zal hij uiteindelijk komen tot de zelfrealisatie. De eerste fase daarbij is het onderkennen van de eigen duisternis. Er zijn ook mensen die helemaal niet weten dat ze ook een stukje duisternis in zich hebben, maar de inwijding of zelfrealisatie begint wel met dat besef.

De tweede fase is het afrekenen met de begeerte naar de dingen, waardoor je er geen slaaf meer van bent. In het Boeddhisme hebben ze dan vaak over het ‘loslaten’. Daarmee wordt niet bedoeld dat je afstand moet nemen van je vrienden enz., maar dat je afstand moet nemen van je bindingen daarmee. Soms wordt dat loslaten ook heel letterlijk opgevat, zoals in ascetische bewegingen die slecht gekleed de woestijn ingaan en daar proberen te leven. Denk in dit verband ook ‘es aan de yogi’s in India. Het gaat er echter om of je al of niet een slaaf bent van je bezit.

De derde fase waar Jezus tegen Maria Magdalena over spreekt is het opheffen van de onwetendheid in jezelf. Het vierde is het overwinnen van de dood. Dat betekent dat je alle lagen van je bewustzijn, die door opvoeding en indoctrinatie van buitenaf zijn

aangebracht, doorziet en van je afwerpt. Het vijfde is het loslaten van je obsessie voor het vleselijke, d.w.z. het uiterlijke. Dat kan er bv. uit bestaan dat meisjes zich bijna doodhongerend om aan een schoonheidsideaal te voldoen; ook die obsessie moet overwonnen worden. De zesde inwijdingsfase is het overstijgen van de materie door de binding ermee af te kappen. De zevende trap is het overwinnen van de innerlijke woede.

Dat werd in de Oudheid geleerd. In de Isismysteriën werd dat bv. uitgebeeld doordat je als ingewijde rondliep in het duister. Terwijl je daar liep, kwam je in aanraking met 42 godengestalten, die er allemaal nogal monsterlijk uitzagen. Nu moest je de namen van die 42 goden kennen. Daarmee werd niet zozeer de letterlijke naam van die goden bedoeld, maar het kennen van hun wezen, hun eigenschappen. Nu kun je alleen maar iets weten als je het uit eigen ervaring kent of her-kent.

Zelfkennis begint met het afpellen van je uiterlijke hoedanigheden. Om dat te kunnen doen moet je die hoedanigheden wel eerst leren kennen. Dat is eigenlijk het alchemistische proces van de 'prima materia', d.w.z. door de steen der wijzen er achter komen wat de grondstof is waar je uit bestaat. In deze tijd zijn daar heel veel hulpmiddelen voor. Zo schreef Jung bv. een boek over 'typologie'. Hij zei dat er acht verschillende mensentypen waren, die uiteenvielen in extraverte en introverte typen. Zowel introverte als extraverte typen kun je verder indelen in denktypen, gevoelstypen, gewaarwordingstypen en intuïtieve typen. Door erover te lezen ga je zoiets herkennen. Mensentypen kom je ook tegen in de astrologie. Tegenwoordig kom je typen ook tegen in films als bv. de Matrix. Allerlei oer- of archetypen kun je daar uithalen. Eigenschappen hebben trouwens telkens twee kanten. New Age heeft de neiging om alleen maar naar het positieve te kijken, maar ze vergeten iets. Ik sta hier bv. te praten voor een microfoon, maar mijn stemgeluid wordt alleen maar versterkt door de stroom waarbij er een wisselwerking is tussen het positieve en het negatieve, anders zou er niets gebeuren.

In dezelfde tijd waarin de mythe geschreven werd over Amor en Psyche was er een andere bekende mythe in het oude Griekenland. Die mythe ging over een beeldhouwer die verliefd was op Venus. Hij werd er treurig van dat ze onbereikbaar voor hem was. Nu maakte hij een beeld van haar zoals hij zich haar voorstelde, maar hij werd er alleen maar verdrietiger van. Venus zag dat vanaf de Olympus en kreeg medelijden met de man. Ze gaat naar Zeus met dit verhaal, waarop hij naar de werkplaats van de beeldhouwer toe gaat en het beeld tot leven brengt als de man niet thuis is. Nu weet ik niet hoe die mythe verder afloopt. Toch denk ik niet dat de beeldhouwer Pygmalion erg gelukkig geworden is, want verliefd worden op een beeld leidt haast altijd tot een teleurstelling. Dat komt doordat we onze hoop en onze verlangens dan op de ander projecteren. Daar kan die ander nooit aan voldoen. In het begin ben je dan nog met elkaar bevriend en blijf je een tijdje op je tenen lopen, maar zelfs de meest bekwame ballerina houdt dat geen jaren vol.

Je zou natuurlijk kunnen zeggen: "Waarom zou je het elders zoeken, als je het zelf in je hebt?" Als we het beeld, dat we hebben, gaan onderzoeken, komen we meer over

onzelf te weten. Dat was ook een fase in het inwijdingsproces van die mysteriegodsdiensten. Om het goddelijke zelf te kunnen naderen is er de aanvaarding van wie we mogen zijn in het perspectief van het op-weg-zijn. Daarbij bedoel ik het mogen zijn wie je bent als vrucht van de zoektocht naar het zelf, om te worden wie je werkelijk bent: dat brengt je tot de liefde als de universele energie waar alles uit is opgebouwd, ook de negatieve dingen en teleurstellingen in je leven, de dood, het verval etc. Die liefdeskracht is uiteindelijk de kracht die ervoor zal zorgen dat we tot harmonie komen. Dat duurt iets langer dan tot 2012 moet ik erbij zeggen. Datgene wat altijd onbewust is gebleven, moeten we daarbij tot bewustzijn brengen.

Als ik hier zou staan en een zaadje zou hebben van een kastanjeboom en jullie nog nooit een kastanjeboom hadden gezien, dan zou ik zo'n kastanjeboom wel uitgebreid kunnen beschrijven, maar het gaat pas echt voor jullie leven als je oog in oog met die kastanjeboom staat. Alles wat nog niet gemanifesteerd is, zijn wij bezig te manifesteren. Pas als het gemanifesteerd is, word je ervan bewust. Pas als alles tot het totale bewustzijn is gebracht, is de volmaaktheid of 'de volheid' gekomen. Dan gaat de mens en misschien ook wel de aarde een evolutiefase verder. Dat is het stuk waarnaar we op weg zijn. Ik zeg erbij dat dat niet in 2012 is. Het gebeurt ook niet door er maar heel hard naar te verlangen. Inwijding is een proces van stap voor stap leren kennen wie je werkelijk bent. Op het moment waarop je de eerste stap zet is de grote liefdeskracht aanwezig om je daarin te helpen. Dat wil zeggen dat jouw geluk niet meer afhangt van jouw welzijn. Het zijn niet meer de gebeurtenissen die jouw leven bepalen, maar hoe jij met die gebeurtenissen omgaat en welke plek je ze geeft in je eigen ontwikkeling. Dat is de weg van de inwijding, die in wezen net zo oud is als de mensheid bestaat en ook net zo lang zal blijven bestaan zolang de mensheid in deze samenstelling blijft bestaan.

- - - - -

Verslag: Hendrik Klaassens.

